

Бүгү чурттарнын пролетарийлери. каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

№ 140 (11638)

1981 чыдаң июнь 16, вторник

1925 чыда
үндүзүлөттүгө

Өткөз 2 көз.

КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙНЫҢ ХЕРЕГЛЕЛИНГЕ

Көдээ ажил-агыйнын болгаш чыңк үлөт-
пүрүң тээзлектерин ханызы-биле чүгүл-
жың көргөн соода «Машинна-биле чыңк
хөвөн чың-эди болгаш техниктиг негелде-
лер» деп күрүм стандартын бөлүмдү.
Ыңчангаш бо чыңк хөвөннү күдүп алы-
рыңкы негелдери бөлүм. Хөвөнни шы-
нарын экинчилерин болгаш чыңк үлөтпү-
ге күш-ажылдан бүдүрүктүдүм бөлү-
мге, продукцияны арбын-биле бүдүр-
гөтүрүп ол чээ негелдери илгирт болур.
«Машинна-биле чыңк хөвөн чың-эди бол-
гаш техниктиг негелдери» икээ ажил-
агыйнын болгаш чыңк хөвөннү күдүп алы-
рыңкы бүдүрүп үлөтүрүң эрге-ажыктарын
сырды холбоштырып турар күрүм ста-
дарттарын бирээндир. Амгы үеде ре-
спубликада беш муң ажыг илгирт ста-
дарттар ажалаттынып турар. Оларын не-
гелдери бөлүмгө чөз болгаш мал ажылы.

нык продукциянын 90 ажыг күдүм бү-
дүрүп турар. Продукция бүдүрүш шак
кыңар чыңгыс ай хөвөннү болдуруң
оң шынарын экинчилерин, өртөктерин
шын доктадырыңа, бүдүрүчүлүгүн бол-
гаш хереглектерин харылазын кал-
бартырыңа улут ролюду ойноп турар.
Продукцияны көй хөвөрлөң бүдүр-
гөтүрүп комплексчиг чыңгыс ай болдуруң
амгы беш чыда доктадып бөлүмдү.
Сүтү, чыңк сүзүлүм, хаан эдиги бүдүр-
гөтүрүп чыңгыс ай болдуруң тээзлек-
терин СССР-нин Көдээ ажил-агыйнын ми-
нистер-стволуна күтүлүм көргөн. Кымыл-
тоң, тарымал-тоорук болгаш илгирт, кар-
тофель бүдүрүш чыңгыс ай болдуруң
тээзлектерин чөгөдүрүң СССР-нин
Белеттер болгаш Алы-чөм үлөтүрүң
министерстволарыңа база даяккан.
(СЭТА).

РЕСПУБЛИКАНЫҢ КҮШ-АЖЫЛЧЫ ХҮННЕРИ

ДЕМНИНГЕ КҮШТҮГ

гечи бедик көргүзүлгө алыңар.
Эрткен бирги карталдык
панын оонадазын, социали-
стик күлүлгөдөң эки күсөт-
кеш, Кызылдан үлөтүр ба-
раанар садымын магазини-
риңи арында күш-ажылы
маргалаага муракчыларын
оорууңа кирдиңиз.
«Саян» университетин ко-
момучу-аппарат бригадалары-
биле магазиниң чырышты.
Бирги кварталдын түнелди-
биле өөрүсү чымык көргүзү-
лөр талазы-биле бисти элээ
мурнаш, чырыштын бирги
терин элээң, ийгиң — бисте.
Ол кварталда үрө-түнелди
дег ажалдагың — коллек-
тивте ажалдагың бүдүрүң
хөвөннү көдүрүң болгаш
ажылдык темизин оона-
да бекти тудуң күнүңдүгүң.
Ону арыла, майың бүдүрү-
гөң көргүзүңүң — баштаң.
Устүккө ийи айларда түркө-
сөң садым бараан, саян-
лыктын планын оонада-
ларын тус-тусга 102, 103 хуу күсөт-
түңгөң. Күш-ажылды чырышты
кожаларыңа бо уадада бү-
гү көргүзүлгө-биле ажал эр-
тиңиз.
Садыгын магазиниң
арында калбарган социали-
стик чырыш киржиринден ан-
гыда, магазиниң кидерин
бөггөң чырышты. Түнелди
ай санында үлөүр. Соци-
лист чырыш комиссаны чы-
рышты түнелди тура, кидерин
ажылдык бүтү тала-биле өөр-
төң көр. Хүлээлгөң бүгү
күсөткөң, күш-ажылды са-
дым чырышты эки бригадалы
тилекти кылдыр санаар бол-
гаш оң садыгынчыларың
теңизин 10 хуу төлөвүн
не-мөй тээзлери көдүрүң. А бир
эвес ажал шагы үскөң, ажал-
да оонадаң тазарылга бар
болза, алыгың шыгың
көөр ажал. Ыңчангаш кидер
бүдүрүң чыңгыс кидер дег
деминг ажаллап турар-
даа ийи. Деминг күштүг диг-
ир болгаш.
Магазиниң беш кидерин
де-майың түнелди-биле
Н. Декабрь эргелекчигиң три-

котаж кидерин планын оона-
дазын 101,9 хуу күсөткөң, со-
циалистик чырыш мурнаш.
Анык садым Г. Зайцеванын
ууртканын ийи садым кидер
чырышты, тилекчилеринден
чыдып калбаа. Планын
оонадазын күсөтүң бригада
чок. Ажыл, паян күсөлдөң
де-дески.
Планын оонада күсөлдө-
ң-биле негелдериң соци-
лист күлүлгөдөң негелде-
риниң бирээң — садыгын
бекти культураның неди алы-
ры болур. Ону күсөтүңиң, са-
дым алыгыңарын негелде-
лериң долу хайдырың-биле
бар аргаларың ажаллап, ба-
раанарын четелээр хөвөн-
лериң ал чорудуп турар бис.
Коллективниң ажалда-
гың шунту комсомолчулар,
аппарат, Ыңчангаш оларын
профессионал мергежиңиң
турар. Ыңчангаш садыгын
мергежиңиң чырышты багай
эвес тургускан. Анык са-
дым алыгыңарын негелде-
лериң териниң, «Эң ийи са-
дым» деп эт дээң конкур-
тары болгаш күш-ажылды
мурнакчылар, хоочунары-
биле ужуражылаларың органи-
застары чычык болу берген.
Садым шунтуңа хөй
чыла-да, ажалда келген болгаш,
арга-дуржулам бар. Анык-
тарын хууда үлөсү-ижең-биле
күш-ажылды, амдыралды
чагай чычыңдарыңа кидер-
инди, чычыңдарыңа — бис-
терин, хоочунарың мурну-
да буяның үлө. Олар бистин
арга-дуржуламыңа хөй
чүдүлгө өөрөнүп турарлар.
Ыңчангаш ажал чоргаларың
бис.
«Детский мир» магазиниң
деминг коллектив күш-ажыл-
чы чычыңдарыңа ажалла-
шыла, хоочунарың улу-
г-биче садым алыгыңарыңа, оон
аалчыларыңа төлөпүң бараан
болур дээң улам кымык
ажылдаар.
И. ДЕКАБРЬ,
садым, Күш-ажылды
Кызыл Тук орденин эл-
лекчиги.

МАСТЕРЛЕРНИҢ ДУРЖУЛГАЗЫН-ХӨЙГЕ

(РЕСПУБЛИКАНЫҢ СААНЧЫЛАР КОНКУРУЗУНДАН)

ССРЭ-нин 50 чымы аттыг
сохотуң сүт-бараан фер-
мазын чыгы турлаңа маши-
на-биле ийи саарын мастер-
лериң оңу республика кон-
курзу болуп эркен.
Машина-биле ийи саарын
мастерлериң конкурстарын
организастап эрттирп турар
аппарат дээң чырышты
ларын база бир көсү хөвөн-
чиз болур. Сохотарын
фермаларыңа хол-биле кыдыр
ажылдык механизастарың
чыл келген тууду калбарып тур-
ар. Ыңчангаш саанчылар
мергежиңиң чоруту чыдып, оон
орунга ийи машина-биле
саарын мастери деп чээ
профессия илгиртээр. А ол
дээң саанчы кидер малды
сүт бээриниң физиологиян
эки билер болгаш нарын тех-
никаны бүдүрүктүдүм ажалла-
п ужуруң дээң ол-дур.
Ыңчангаш конкурстун кол-
ла-сорулганы болза сүт бүдүрү-
ниң технологиян экинчилер,
ийи машина-биле саарын
арганы калбаз-биле пропаган-
далаары, саанчыларын мер-
гежиңи болгаш күш-ажылды
бүдүрүктүдүм бектери болур.
Маргаладың түтүп эркен
чылаңа республика чемпиону,
«Кызыл тараан» сохотуң
саанчың Надежда Мазилкина
көдүргөн. Конкурстун киржик-
чилери ийи саар «Волга»,
«Импульс», «Майга» деп аппа-
раттарын чыдып, ийи эр-
тиңге, оларын чуртунга, оон
оонда бир ийи саарыңа
на эвэс үең чырылап тур-
гаш, эң хөй саарын алы-
рыңа маргалашыңар.
Мастерлериң арыңа мар-
галада баштайт муңгалар-
дан чыдыңгөң. Кидер бү-
рүзү болуп бүтүлгөң мерге-
жиңиң ажал долу-биле көрү-
зериң кымыдып, шаңалдыг
чериң элээринең чүткү тур-
ган.

Нияти-биле хөвөн солун,
чылгак эркен маргаладың
түнелдинде «Кызыл тараан»
сохотуң саанчың Вера Вик-
торовна Калюкина кымыла
аштырыңа, 84,4 санын алган,
республика чемпиону атты
чалап алган. Онда ажал-
агыйдын келген саанчылар На-
дежда Мазилкина биле Вален-
тина Попова чемпионга би-
чин-ле четейиң, 83,7 болган
83,6 санын алган, ийиң,
үшкү чериңиң элээр.
СЭКП-нин XXVI съездин
аттыг сохотуң саанчың Эль-
мира Сат 64,77 санын алган,
аппарат саанчылар арыңа
республика чемпиону атты
чалап алган. Конкурстун эң
аппарат киржикчиги, «Шекер»
сохотуң саанчы Матрена
Монгушка тускы шаңалды
тылскаан.
Команда талазы-биле бирги
чериң бик-меччилер алган. А
Каз-Хөм болгаш Кызыл райо-
нарыңа командадарың ийиң,
үшкү чериңиң элээр.

В. КУДРЯВЦЕВ.
ЧУРУКТАРДА: ийи ма-
шина-биле дээң саарыңа бо
чыдып республика чемпиону
В. Калюкина (үстүдөң). Аны-
к саанчылар арыңа че-
мпон болган Э. Сат, Маргала-
даа ийиң чериң алган Н.
Мазилкина; «Волга» сохотуң
саанчың Тыва АССР-нин
Дээди Совединиң депутаты Б.
Усвак ийи саар аппараты
эпел турар (адаанда чурукта).
Авторын фотолары.

СОРУЛГАЛАРНЫ ТОДАРАТКАН

Улус депутаттарың
Барыш-Хемчик район Совединиң
электелгесин болуп эркен.
Анда СЭКП-нин XXVI
съездиниң шийирлеринде
дүшүрү районун чөз-
Советтериниң сорулгаларың
дугайында алыгыңа чүгүл-
лашкан. Алыгың талазы-
биле ийи район Совединиң
күсөтүмүн дарагың Ш. Д.
Оржак кылган.
Илеткелчиги болгаш сессияга
салал берген чөз-
Советтериниң организаста-
жалыңа эки чүдүлгөң айт-
тың, деңиздеринде турар
бүдүрүлгө, албан организасты
ларын социалистик хөвөн-
лериң, планың оонада-
ларын күсөтүң Советтериниң
ийи-желеңин илгиртээр
дегелдериң. Депутаттар, актив
партияның съездиниң шийир-
леринде дүшүрү сорулга-
ларын чүгүлал турар, ажал-
хөвөнчөк чөз-Советтериниң чыды-
рыңа улуг кичээлгөй ула-
дыңар.
Ак.Поваруха хоорай Соведи-
ниң күсөтүмүн дарагың
Х. Ч. Сарыгул, «Тыва да-
дүгү» комбинатын экскват-
маныңа А. П. Ларионов,
«Барлык» сохотуң Аксы-Бар-

лык салбырын хөйжүз
К. Ш. Монгуш, ол-ла сохотуң
Бижиктин-Хая сүт-бараан
ферманың саанчың Е. М.
Монгуш болган оон-ла өскө-
лөр сессияга саал берип,
ажыл-ижиң чүгүлалыңар.
Бижиктин-Хая сүт-бараан
ферманың саанчың, депу-
тат Е. М. Монгуш саанчыга
коллективниң оң бирги беш
чыдып баштайгыңаң эркен
айларыңа ажалың, социали-
стик күлүлгөдөң канчаар
күсөтүңиң турарын чүгүлал-
СЭКП-нин ийиңиң бо чыдып
эркен дөрт айларын план-
ын оонадазын 110 хуу кү-
сөткөң, сүт саалдыкың хөвөн-
чиз эркен чыдып бо үе-
иниң биле бо хөвөнчөк 30 хуу
өскөң, малды баш санын
хөвөнчөк 40 хуу кымыр-
ган. Ферманың кадарчылар,
саанчылары бар арга-чу-
ларын саян көргөң, ийи
башың чеди, сүт саалдыкың
алды хуу эркен күлүлгөң
ил ол чүгүлалың.
Сессияга чүгүлалың айт-
рың талазы-биле тодаргай хө-
чөлериң күлүлгө алаң.

А. БЕГЗИН-ООЛ.

дезлекчиги Дмитрий Благо-
стиң төрүтүңгөң хуңдун бээр
125 чымыга тураскаткан ба-
нырың хурул болган. Анда
БКП ТК-нын Чыгыс секре-
тары, БУР-нун Курене Чөвү-
лелиниң Дарганы Т. Живкоз,
республиканың өскө-да пар-
тия болгаш күрүм ууртукчу-
лары олуруң.
Хурула БКП ТК-нын По-
литбюро ийиңиң, БУР-нун
Ала-чурт Фронтунун Назир-
нал Чөвүлелиниң дарганы
П. Кубанский чың чүгүлал-
дыңа А. Благостиң төрүтүг
салгалы чокка бөгүң бол-
гарыңа билди алыры берге
деп, ол чүгүлалды. БУР-нун
лаштыкы политиказын кол
чүдүлгө, БУР биле СЭКП-
нин, Болгарияны болгаш Со-
вет Эвилелиниң ууртуктары
арында акы-дуңа нарылар,
бүтү таламг калы ажалла-
ды ол болурун П. Кубан-
ский дегелдериң.
ЖЕНЕВА. Күш-ажылды
де-майың организастың кол
коммерцияны (КЛО) мы-
ла эртен турар б-г-г сессия-
зың резолюциялар талазы.

биле комитетинде конферен-
цияны эң чүгүлал резолюция-
ларын бирээңиң — бо-
чөкпөк дүжүрүнүн социал-
экономика түнелдериниң
дугайында резолюцияны төлө-
вилең чүгүлалыңа эгелдериң.
«Бо-чөкпөк» эдериң бүдүрү-
үдүрүңгө канчаар-да ажал-
кың материалдыг, улаң-бодал
болган күш-ажыл куралары-
ларын калың-маал чокка ча-
гылап турарын ийи эвес деп
ол резолюция айткан.
Ол резолюцияны СССР-нин,
ГДР-нин, Венгрияны, МАР-
нын, Малиниң, Люксембургтун
ажылы чыңарын төлө-
лериң саналал кирген.
Совет профессиялыңарын тө-
лө-лөкчиги В. И. Прохоров
СЭКП-нин XXVI съездин
чүлөп алган тайбынны бы-
жылаарын, чырыштың
ханылаарын, бо-чөкпөк
эдериң бүдүрүң бол-
дурбаның программаның биле
комитет кижигүңиң таймы-
гыңа.
(СЭТА).

ИЮНЬ 20-ДЕ ДООЗАР

Кыргызда — хөй ажылы
эңең харыскалыг кампа-
нияларын бөрөөң. Хөй кы-
ргызда амгы үеде Эрэн ра-
йонун сохоттарыңа түнү-
бо чүгүлал кампанияны «Чо-
орук» сохот организастыг эге-
лээр.
Сохотта дөрт кыргызда
пунктуз тургускан. Ында
42 электрлик ажалда дуржу-
галыг кыргыздар бижыла-
тыңан. Шунту кыргызда
126 кидер доктаамал ажалдан
турар. Кыргыздын бекит-
келге, чыдыр чок болгаш дө-
гөн эрттирер сорулга-биле бе-
леткел ажалдарын баш бурун-
гаар чоруткан.
Сохот оң бирги беш чыдып
бирги чыдында күрүмге
41800 кг дүктү дужаар план-
ын Шунту 24005 хөй, 9400
хурулал кыргызда кирер
ужуруң. Бо хөвөнчөк 14808 кг
эки шынарың дүк алыңар.
Ажылдык комитет кыргыз-
дар ортуңа социалистик
чырыш билдирип ууртуп,
кыргыздарга моральдыг
болгаш материалдыг деткиче-
ни көргүзүп турар. Социали-

стик чырыштын түнелди беш
хөвөнчөк үлөүрүң, шыналарын
тыңсып турар. Эртен беш
хөвөнчөк түнелди-биле со-
хотуң № 2 хөйжү бригадалы
(бригадирин Ынаалы К. Б.)
бирги чериң алган. Бригада
600 хөй, 2700 уурагыңың. Оон
4733-ү кыргызтыңың. Бир
хөйга оонаштың 1,873 кг дүктү
кыргыз алган. Кыргызча-
лар У. Бизак, Д. Сагар, Б. Ча-
мыя хуң нормазын 105—130
хуу чедирип турар. Мурнакчы-
ларын олуруңа коммунис-
тер Б. Дүңчөң, Б. Мандал, Е.
Бегзи чоруп, электрлик дачи-
биле кыргыздарга бекит-
келгени көргүзүп, өскөлөргө
үлөсү бооп турар.
Уш хөйжү бригадаларын
коммунистер ууртуп турар.
Кыргызда, кампанияны
үлөүлгө сохотуң партиюга
тур 3 партия бөлүктөрүн, бир
партия-комсомол бөлүң тур-
гускан.
Коммунист А. С. Соян
уурткан бригада бир хөйга-
н ортумал-биле 2,092 кг дүктү
кыргыз алган. Коммунистер
Б. Дүңчөң, Б. Мандал хуң

нормазын 120—150 хуу күсө-
лди, эркен беш хөвөнчөк тын-
лекчиги болганар.
Ам бо хөвөнчөк сохотуң
ажылчыны кыргызда
июнь 20-де доозар деп сорул-
ганы салган бекит келдирүш-
күңүң ажалдан турарлар.
Кыргызчыларга сохотта
хөй-ижиң организастыңар
улуг дузаны көргүзүп, ийи-
желеңиң илгиртээр киржип
турарлар. Районун Күш-
ажылды алдыр туугу чөз-
чуларын ажал-ижиңе турса-
кадың көдүргөң. Олар кы-
ргыздын 57,4 хуу күсөткөң.
Кыргызчыларга сургалыңар
үлөүлгө бериң, лекция, бес-
селаларын кыл берип турар.
Чоокта чыдып № 3 хөйжү бри-
гада кыргызда пунктузга
Тываның хоочун чогаалчылары
И. Чаламба, О. Суванкит олар-
биле ужуражылга база болган.
№ 2 хөйжү бригадалыг кы-
ргызда пунктузга район төвү-
нү агиткулдурбаларың солун
концертти көргүсөң.

М. ХОБИГА.

ДАШТЫКЫДА

НЬЮ-ПОРК. Ылаа-парла-
тыңан «Нью уорлд ревью»
журналдын тускы номери
СЭКП-нин XXVI съездин
тураскаттыңан. СЭКП ТК-
нын Чыгыс секретары Л. И.
Брежневтин кылгалы СЭКП
ТК-нын Отгөт илеткелчиги
кол-кол чүдүлгөң, өскө-да
документтерин, съездин
айчылдарын, оон шийиңге
АКШ-тын Коммунист пар-
тияның Чыгыс секретары
Г. Холлун чүгүлалын биж-
мелерин парзай.
Журналдын редакция чү-
дүлгө бижэниң болза: СЭКП-
нин XXVI съездин бүтүл-
төңүлгө болушукчу, оон
ужу-дузаны Совет Эвилели-
ниң деңиздеринде-ла аракт-
ажыг. Оон шийирлерин аме-
рик улаушун амыралыңын
бүтү талаарын база хаара ту-
дуп турар. Ында кидер төрө-

гетени камгалал алырын
дугайында сагыш салышкын
база илгирттиң. Табыңын
келер үең, ажалда халатың
баш уаар болдуруң, бөмбү-
лектин бөдүлүң келер үең-
даа амгы үеде Совет Эвилелиниң
бүтү таламың, ажал саала-
рыңа Вашингтон канчаар ха-
рымың болду, оон хамаар-
жыр апар.
ОТТАВА. Делегация ийиң
лайымың чыдырыңа совет
улус кайтамчыгың-ла маалыр-
лык чорукту кылган. Кана-
дын улаушун гитлерги фашизм-
н кидер төрөтөгөң камга-
лал алырыңа Совет Эвилели-
нин ролун бекит-биле үелес-
турар. Канаданың тайбың кам-
галалың конгрессиң прези-
дентин Дж. Морган СЭТА-
ны кореспонденттиңге ыңа
деп чүгүлалың.
Бөгүңү СССР-бүтү деле-

гейте тайбың дээң кол де-
мисия. Барын үелесип күш-
терин база катал бажың ковай-
тып турар амгы үеде оон ол
демисия оңа улуг ужу-дуз-
лыг бооп турар. Амгы үеде
чүгүлал, чүс-чүс миллион
ажылың ууруткан калың
болур ажалда чөкөк дуга-
ымың бооп турар.
Барын Европага ортукмачы-
лыккалың «Першинг-2» я-
дролук чөкөсү болгаш чыныг-
ын ракеталарын тургузур
дээң шийирин, СБК-2 көрө-
лөйтүрүң. Рейтаның чыныг-
ын СССР-нин лаштыкы поли-
тиказын хажыдып турары — бо
бүгү чүдүлгө улаушар ары-
нын ажал байлаңга сагыш
салып, дачи күлөңиң-не ту-
рар кижилерин дүзүрүңиң
болдуруң байрың шыдаас.
СОФИЯ. Революст болгаш
антифашисттик шийиңиң
ийиң хоочунарың, найсы-
лаң ажалды чыңарың
тээзлекчилерин. Россияга
болгаш Болгарияга революст
бийиңиңиң шыгарыңай
ажылдакчы, болгар ажал-
чың аныгың партияның үй.

Наадымга уткуштур

МАГАДЫЛАДЫ АМДЫГААШТАН ТУРГУСПУШААН

Кызыл районун «Тилеке»
сохотуң мал ажылыңар
он бирги беш чыдың баш-
тайт чымыла ийиңиң оон-
малың баш санын өстүрүң, оон
толу камгалал алыр талазы-
биле социалистик күлүлгө-
лөр, күрүмге мал продукция-
ларын салдырың планың даа-
галарың багай эвес күсөлдөң
турар. Ам оларын ортуңа
республиканың малчынар
Наалымды кыргыз эрге
дээң социалистик чырыш улам
калбарган.

хөвөнчөк оон күсөлдөң шы-
лаңтар арга бисте бар.
Бо хөвөнчөк хөй ажылыңа
база бир чүгүлал кампа-
ния чымыла ийиңиң оон-
малың баш санын өстүрүң, оон
толу камгалал алыр талазы-
биле социалистик күлүлгө-
лөр, күрүмге мал продукция-
ларын салдырың планың даа-
галарың багай эвес күсөлдөң
турар. Ам оларын ортуңа
республиканың малчынар
Наалымды кыргыз эрге
дээң социалистик чырыш улам
калбарган.

Бистиң интервьюс

Кур-чериң малчыңар
боттарың ол байрамдыг
кандык күш-ажылды бекте-
лериң ужуражып деп турар.
«Тилеке» сохотуң директо-
ру Владимир Орамалович Оюн
бистиң корреспонденттиңге-
биле беселдеңиңа мыңаар тайм-
лыңар.
— Республиканың малчы-
нар Наалымды чеди бир ай
ажыг үе эркен. Бистин со-
хотуң мал ажылыңар ол
байрамдыг чыныштыңар
улау дээң бар-ла арга-чу-
ларын ажаллаң, оон
кымыккай ажалда турар-
лап.
Эрткен чылдарыңа де-
лөүлгө, бистиң амгы көргүзү-
лгөң багай эвес: сохот 100
хурулал камгалал алган.
Ыңчангаш Дүктөң-оон Эсеней,
Балы-Төс, Оржак, Таякча,
Бажың дээң чымык мурнакчы
хөйжүл 100 хөйга оонашты
98-тен 106 чедир хурулалары-
н камгалал, менчир дорукту-
ган. Ол база-ла Наалымга тө-
лөтүп бекет-
Сохот бирги чырыш чыла
күрүмге эң, сүт саалдыкың
паның даалдарыңа база ба-
гай эвес күсөлдөң турар.
То-дарагаларың, бо чымык алы
айларыңа 95 тонна эт саал
паныңыңа 115 тонна кылдыр
күсөткөң. Сүтү ам-даа
эвэс хөй тоннамың чыгарың
алган. Ыңчангаш чырыш
чыл төңүлгө чеди эркен

рын багай эвес чоруткан бис.
Эртен, чээ ийи пунктуз баш
бурунгаар эки дээр, оларын
кайсыңа-даа 24 чымыл аг-
регаторын тургускан. Бо чы-
ны хөйжү колдуула-ла элек-
трик чымыл-биле кыргыз,
деңизиктиң арганы долу
ажылаарың кол кичээлгөй
салган бис. Пунктузга
ажылаар кыргыздар, клас-
сакчылар, дузалык өскө-да
ажылыңар четериң-биле бар.
Сохотуң ууртукчулар,
партия, ажалдык комитет
кыргызда агитмассалыг
ажылы калбартырың, со-
циалистик чырышты дээң
организастарың, оон түнел-
ди үлөүлгө үлөүлгө, мурна-
кчыларын шаңал-мактарың
үлөүлгө кичээлгөй салып турар.
Ол шыканы улусуң ажалла-
рыңа таарымалыг байла-
ларын тургузуп, пунктуз
паныңа столуңаң-даа
ажыткан.
Хөйжү кыргыз, улаштыр-
ла чүрү-биле отгачың септеп,
бекеткөң. Малды чыгы про-
дукцияны эңизиктиң чө-
гүр деңгеле чорудуп, хөйжү
чыл улаа чуртун шийирткөң
бис.
Келер кышка амыдааштан
бекеткөң дугайыңа эркен-
чиги кыргыздын бистиң со-
хотуң малчыңарың бүтүл-
гө биле дегип, ажал бөгүл-
ажыг-төсөк-биле харыла-

ТӨЛӨНГӨЛӨРНИ

Бодуни хүрээлэни эн төлөтүг кижи-хүсүн-биде немер өстүрер, оон шинар составын улам жижилдер дээр доктаама сагым салыры партиа организация бүрүзүн бир эч чугула согулган болур. Бо чугула айтыртыга колбаштыр бистин районун партиа организациялары «Партияга хүлээл алышкыны болгаш СЭКП кескитүгүнө кандидаттарын кижилерини талазы-биле Киргалиянын партиа организациянын ажилыны дуга-рында» СЭКП ТК-нын доктаа-лы болгаш СЭКП обкомунун VII пленумунун доктаалын боттандырар дээр чамалык ажилдарын чорудуп келген. Уш чыл бурунгаар ол дуга-рында айтыртыг СЭКП рай-комунун пленумуна чугулаан-каш, өстүрде адаттыг док-тааларын амандарга бот-тандырар талазы-биле план-кемчелерин ажалдап кылган, оларын күсүлээни партиа-нар болгаш партиа эге органи-зациялары организастал кел-ген.

Нинтизи-биле чер-черде партиа организациялар организастал талазы-биле быжыгып, сай талазы-биле өзүп турар. Ботта-рынны ажал-амыдаралын болгаш салым-чолун ленинчи партиа биле сырый колбашты-рарын күсеп, СЭКП-ге кирип турар эн төлөтүг кижилерини сайм кылды. Партиа органи-зациялар СЭКП-ге хүлээл алышкыны улам бедик не-гелдегир көрбүшкөн, оларын чыгыстап шилеи алырнын арзамы-биле чорудуп, эн тө-лөтүг болгаш идеялык, маанигя шут-ла материалдык бүдүрүлгө ажалдап турар кижилер-биле партиа хүрээ-лени немер, өстүрерне ки-чигейни күтүлгүлөгөн.

Чижээ, 1976 чылда биске СЭКП-кич хүрээленинге хү-лээл алышкынынга 65 хүтүз ажилчылар тур-гак болза, эртен чылын

ЧУРУКТА: Чаа Шагаан. Арыг хоорайда Нина Михай-ловна Егоровна бригадалык муриячыларын бирээзи

БАГАЙ ЭВЕС КИРИШКЕН

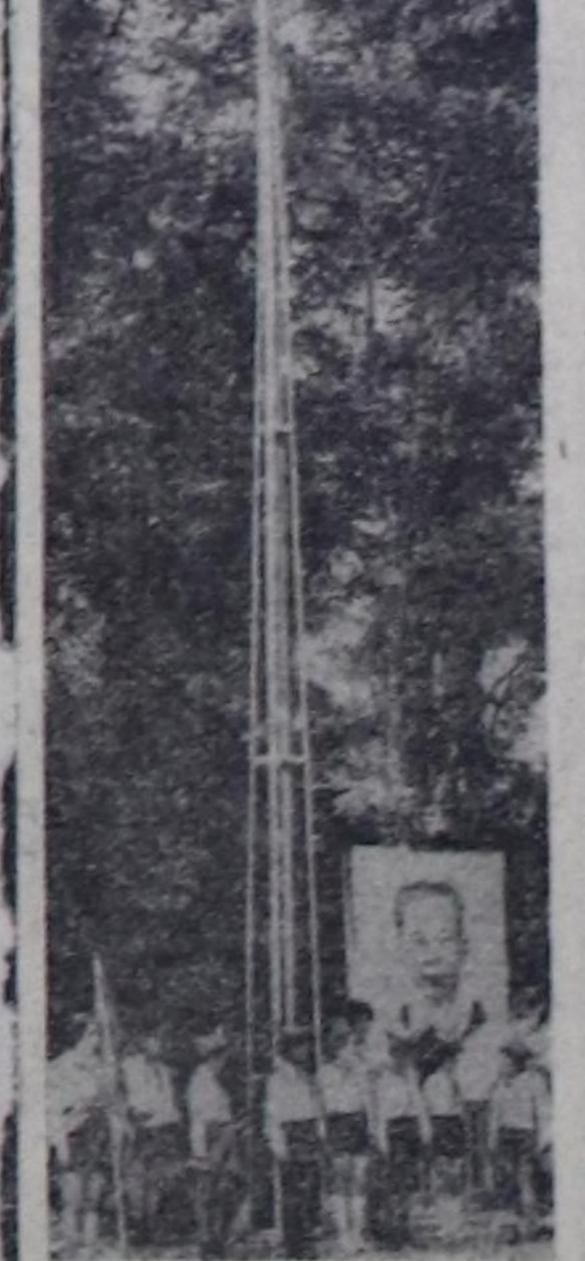
Ча азарыга «Самбажыттык согуш» шамкал дээр Бүгү-эвилел маргылдазы бистин республиканын найы-смадазы Совет Тыванын 5 чыл аттыг стадионга дөрт хүн үргүчүлээш доозулган. Анаа Кыргыс ССР, ден, Якутиядан, Бурятиядан болгаш Тыва АССР-ден ча азымчылары киришкенер.

Маргылдаанын эн сөөлүгү хү-түндө спортчулар «М-2» дээр мергежилдеги тилекчилерин, а оон-биле кады дөрт хүнүн түнелди-биле бүгү-эвилел мар-гылдаанын туган чемпио-нулар алдарткылар, «М-2» дээр мергежилдеги бирги хү-нүдө эр улус 90, 70 метрлер-ге кара атканылар.

Анаа Тыванын хоочун ча алымчыларын бирээзи, мас-терге кандидат Евгений Ту-татчиков эн эки түнелди көр-гүскөн, өскөөлөрү мурияй бер-ген турган. А ийги хүнүдө

Редукциядан адрези

ЧУРУКТА: Валерий Салух

КУЗЕЛИ БОТТАНГАН

Оон ада-нези дайын үезинде мөчөөн. Ону кырган-авазы ө-стүрер. «Кижилерини кады»-кол айтырты. Ол бунинг ажилдарын бирээзи. Школа дооскан экин сургуулуна ө-рөнөп ал, кызын. Кижилерини кады камгалаары дег эки чүе кайла боор» деп, кыргы-авазынч чыгып, кайла-ла күсүлээни азалар тургал.

Мороза АССР-нин Ширин-гуск ортумак школынын чыгып кылган 1953 чылда ол кызын камгалаары дооскан. Казы дооскан бичүк өрлөрү ортум-мак өрлөргө черлеринге улаштыр өрлөп кирген. А Тамара азалар сөзүгү ээ бо-луп, Краснословодсктин мели-цина үнүмдизинге өрлөлдөгө-ни уламчылаан. Өрлөлдөгөзи-ге кызымак, хей-пипитча кыс-ка сургуул чылдар балдырт-кын, эртен. Училиштин ол 1955 чылда эн өрлөлдөгө-биле дооскан, тус черинг кадык камгалаары организамын алтыш-кынын буугаар Тывага ажил-дары-биле чедип келген.

Кызыла Казык камгалаа министрствозунга кээрге, ону Уруг-Хем районун Шагаан-Амгыга ажилдарын суметээр. «Капа-лаа ажилдаарга меңзе дөмөдө. Кол-ла чүе чоң чурунга төлөтүг ажилдар херек» деп бодал-биле ол черге барып ажилда берген.

КИЖИ КАШ ШАК УДУУРУЛ

Шимчегир, шуудуру, шикт, пиринг, дорт азым-чатын кижилер эвээш удуур деп хай-газрал көргүскөн. Наполеон, Эдисон, шилгарангай совет эртемден Н. И. Вавилов эвээш удуур чорашар.

Ур удуур кижилерге үргүчү сагым-сеткил хайыгымыш-кынып, далагалаашкынып,

ХӨГЛҮГ ДЫШТАНЫЛГА ЭГЕЛЭЭН

Кайда-даа шикочамырын чыгыт дыштанылган эгелээ. Ногаан арыларынч серин демир эртенерде эн чараш дин черлерде пионер лагерь-лери кызыл галстуктарыг уруглар-биле догдан өткүт си-налдар, хөгүл барбаанар болгаш ырлар диктантагы үн-ген.

Бистин республиканын де-викээринде чүдө профвилье обкомарынын шутуму-биле 78 пионер лагерлери ажалын эгелер берген. Оон штинде күш-ажыл болгаш дыштаныл-ганын 45, хоорай чогуунун 19, кадыкшыгынын 3 лагерлери бар. Казык кошкар уругларга Чарбас, Шунда, Ак-Турулга тускай лагерлери тургустунган. Алаа бо чылын 600 ажал уруглар кадык бичкытыртып, эрчилеринг болгаш башкылар-нын хайгааралында дышта-ныр. Шунун лагерге бо чылын бир дугаар ажитынып турар. Орта 80 кижиги дыштаныр.

Бо чылын бүтү сезоннарда нинтизи-биле 12 күн уруглар дыштаныр, оларын-биле 500 ажал студенттер болгаш баш-кылар ажалдаар. Бирги се-зонда 218 хире студенттер

болгаш башкылар ажалда-ар эгелээ. Оон-биле кады 30 хире мелицина ажалдачылар бар. Лагерлерде ажалдаар 210 кижиги 10 доктугун семи-нарын база эртен.

Хругларын чурттаар черин-ниң хайы-биле Өвүр, Эрени, Бай-Тайга районнарга чаа ла-герлери тургускан. Ол кы-лаш Дубинин, Чагытай, Ак-Довурактын пионер лагерле-рин эки белекээр.

Уруглар дыштаныры-биле кады оларын ажал-бүрү мер-гежилдерге база өрлөлдөгөни аламчылаар. Кызылдын нату-ралистер станциязыга конат-тар лагеринде 120, ол шыкш-аа эорейини Кузурга парм-ылаа спортуг лагерге ажитты-мып турар. Алаа уруглар дыш-танымаан, спорттун ажал-бү-рү хевирлери өрөнөп, мар-гылдаалар кылгалар. Олар «Хүреш» аттыг стадионуна эде кытырынга киржи, хүнде 2 шак хире ажалдаар база кырадыр.

Бо чылын республиканын пионер лагерлеринге өскүс болгаш азыралдыкыларынды чарыган 1200 ажал уруглар бүтү сезонда ажал дыштаныр.

Чай болгаш уруглар

Уругларын дыштанырыга таарымчалыг чүдлерин ла-герлерде тургускан, 8 лагер-лерде пионерлерге кедирер формалар салып алынган. Эртен чылын мыдыг лагерлер 2 турган. Спорт херекселери, танжун болгаш өскө-лаа ойнаар чүдлер салып алыры-га бо чылын салыг органи-зациялары эки хандырган. Ла-герлерде уругларын аш-че-биле хандырылганын белек-леп бо чылын дык экижээ.

Пионер лагерлеринден дыш-танып турар уругларга кино-лар көргүзүлгөни хандыра-нык болгаш номчуур номнарын иккел билирин талазы-биле хамдарышкан албан органи-зациялар боттары чогуур же-зилде хандырап дугайында ке-релерин чарган. Оон ынай чамалык лагерлерге бо чылын Кызылга болур хомейжилер фестивалын киржикчилери, профвильелдерини «Радость» деп ансамбли оюн концертте-рин көргүзүлгө.

Бүтү-ле эки чүвени уруг-ларга деп бистин партиа-выс-

Тын Ала-сагым салымшыкы ол-зур. А. АРАПЧОР, ЧУРУКТА: лагер ажалдыкыны; хүнге адалдыгыш-кын.

ИЮНЬ 16-ДАН 18-КЕ ЧЕДИР ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ИЮНЬ 16-ДА БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05—«Бир башкы». Уран-чечен фильм. 10.25 — «Дирг амгыттар дуга-рында». 11.25 — Мелээр. 11.30 — 14.15. Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

ИЮНЬ 17-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05—«Раф-ферти». Хей сериалыг уран-чечен телефильм. 1-ги сериязы. 10.10 — «Кино» аян-чорутар плуату. 11.10 — Мелээр. 11.15—14.15 — Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — Иславлян-нын нашоал байырлалы. Республиканы чарлаан хүнүгө. «Иславлян-биле ужура-жылга». Документалдыг теле-фильм. 14.55 — С. Маршак. «Амгыларын болгаш чогаал-дыкынын арышкыны». 15.45 — «Горнистер, ха-рыстанар!» 16.15 — Чонуп ажаллары». 16.30 — «Бам-пы тулуп тур бис». 17.05 — Ка-мер-лиг «Гармония» ансамбли ой-нап тур. Квинет Күрне фил-лармонизм. Кнеет дамчы-дылган.

ИЮНЬ 18-КЕ БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05 — «Бир башкы». Уран-чечен фильм. 10.25 — «Дирг амгыттар дуга-рында». 11.25 — Мелээр. 11.30 — 14.15. Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

ИЮНЬ 18-КЕ БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05 — «Бир башкы». Уран-чечен фильм. 10.25 — «Дирг амгыттар дуга-рында». 11.25 — Мелээр. 11.30 — 14.15. Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

СПОРТ-СПОРТ-СПОРТ

Евгений Тюттчиков анаа 11 санын ойнаптар, үшүк черлер-ин элээр.

Алпас хүнүн чурту—Яку-тиядан келген мастерге канды-кат Нележа Спиркинова маргылдаанын баштайгы хү-нүдөн сөөлүгө чедир өскө-лерден эки белекчилдин көр-гүзүп, херезнен ча алымчы-ларын аразында чемпион ат-ты бүдүрүлди-биле чалаан аткан. Тыванын шилдикс ко-мандазынын кескитүнери,

спорттун бо хевиринге ССРЭ-нин спорт мастерлери Равис Тюттчиково биле Валентина Доржу олар ийги, үшүк чер-лерде.

В. ЧАДАМБА.

ЧУРУКТА: херезнен спортчулар аразында бирги ийги черлерин алган ча алымчылар Н. Спиркинова биле Р. Тюттчиково олар; маргыл-даа үезинде.

Агаар

Бүгүн республикага бирген, азыр, чамалык черлерге биче чаар. Мурну-барыны чүк үл-лүмүшкыныг хаттын дүрө-ни секундда 9.14 метр чедер. Агаарын температураз 23.28 градус чыгы болур.

Кызыла эдир булуттаар, кабыс. Мурну-барыны түк үлүмүшкыныг хаттын дүр-гөни секундда 9.14 метр че-дер. Агаарын температураз 26.28 градус чыгылар.

1930 — Эмментал хөгжү-терекселерини ансамблини концерт. (Орбита-3).

ИЮНЬ 16-ДА БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05—«Бир башкы». Уран-чечен фильм. 10.25 — «Дирг амгыттар дуга-рында». 11.25 — Мелээр. 11.30 — 14.15. Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

ИЮНЬ 17-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05—«Раф-ферти». Хей сериалыг уран-чечен телефильм. 1-ги сериязы. 10.10 — «Кино» аян-чорутар плуату. 11.10 — Мелээр. 11.15—14.15 — Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

ИЮНЬ 18-КЕ БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05 — «Бир башкы». Уран-чечен фильм. 10.25 — «Дирг амгыттар дуга-рында». 11.25 — Мелээр. 11.30 — 14.15. Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

ИЮНЬ 18-КЕ БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05 — «Бир башкы». Уран-чечен фильм. 10.25 — «Дирг амгыттар дуга-рында». 11.25 — Мелээр. 11.30 — 14.15. Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

ИЮНЬ 17-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05—«Раф-ферти». Хей сериалыг уран-чечен телефильм. 1-ги сериязы. 10.10 — «Кино» аян-чорутар плуату. 11.10 — Мелээр. 11.15—14.15 — Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

ИЮНЬ 16-ДА БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05—«Бир башкы». Уран-чечен фильм. 10.25 — «Дирг амгыттар дуга-рында». 11.25 — Мелээр. 11.30 — 14.15. Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

ИЮНЬ 17-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05—«Раф-ферти». Хей сериалыг уран-чечен телефильм. 1-ги сериязы. 10.10 — «Кино» аян-чорутар плуату. 11.10 — Мелээр. 11.15—14.15 — Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.

ИЮНЬ 18-КЕ БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН
8.00 — «Ев». Информастыг программа. 8.40—Эртенги сула шимчээшкн. 9.05 — «Бир башкы». Уран-чечен фильм. 10.25 — «Дирг амгыттар дуга-рында». 11.25 — Мелээр. 11.30 — 14.15. Чапар. 14.15 — Мелээр. 14.35 — «Иртүн документалдыг телефильмдер студияларынын программасы: «Россияны булуту», «Мани-налар», «Автографтын ажалы», 15.30 — Уругларга фильм. «Алтыг кижилер». Уран-чечен телефильм. 1-ги се-риязы. 16.35 — «Мурну Аф-рианы демекснн турар улу-лары-биле эп-сеткил каттыш-тырылганын хүнүгө. За-биятын артистерини концер-ти. 17.00 — «Аныктарын аз-рестер». 18.00 — Футбол та-йылгыры.